

GLASILO JEVREJSKE ZAJEDNICE BOSNE I HERCEGOVINE

Jevrejski glas

broj 61.

Sarajevo, mart 2014.

adar-nisan 5774.

Izlazi četiri puta godišnje
Published four times a year

Broj 61.
mart, 2014.

Jevrejski glas
(Izdavač: Jevrejska zajednica Bosne i Hercegovine)

Jewish voice
(Publisher: Jewish Community of Bosnia and Herzegovina)

Izdavač/Publisher
Jevrejska zajednica Bosne i Hercegovine

Glavni urednik
Editor-in Chief:
Jakob Finci

Odgovorni urednik:
Pavle Kaunitz

Redakcijski kolegij:
Boris Kožemjakin, Elijas Tauber, Pavle Kaunitz, Klara Pelja

Dopisnici iz inostranstva:
Željko Kučinović-Čaja, Aron Albahari

Fotografije:
Mario Kabiljo, Elijas Tauber, Tomo Radovanović

Fotografija na naslovnoj strani: **Tomo Radovanović**

Lektor: **Gordana Girt**

Štanparija:
BLICDRUK, Sarajevo

DTP:
Srđan Ninković

Adresa uredništva
Editorial Staff Address:
Jevrejska opština Sarajevo za "Jevrejski glas"
Hamdije Kreševljakovića 59
71000 Sarajevo
tel. 229-666
229-667

Rješenjem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta
Vlade Federacije Bosne i Hercegovine
"Jevrejski glas" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 279, dana 22.4.1993. godine

E-mail:
jevrejskiglas@yahoo.com

**VIJESTI IZ PREDSJEDNIŠTVA
JEVREJSKE OPŠTINE**
Boris Kožemjakin

3.str

**DAN SJEĆANJA
NA ŽRTVE HOLOKAUSTA**
Klara Pelja

6-7.str

OMLADINSKI EX - YU SEMINAR "SARAJEVO 2014"
Vladimir Andrić

8-9.str

MLADE JEVREJSKE DIPLOMATE 10.str
Dario Atijas

MOJE PUTOVANJE U IZRAEL 18-19.STR
Renata Debeljak

JEVREJSKI IDENTITET ILI KAKO ZNAMO DA SMO TO ŠTO JESMO 21. str
Eli Tauber

15. april
PESAH

28. april
JOM HAŠOA

01. maj
Porodični seminar-Kadovo

04. juni
ŠAVUOT

18. juni
Hodočašće na grob Moše Danona

VIJESTI IZ PREDSJEDNIŠTVA JEVREJSKE OPŠTINE

U prethodnom periodu, Predsjedništvo Jevrejske opštine u Sarajevu je održalo dvije sjednice na kojima je razmatrana aktuelna problematika u radu Opštine, s posebnim osvrtom na finansijsku situaciju u periodu iza nas i periodu koji nam predstoji. Naime, obzirom na opštu besparicu i lošu perspektivu koju možemo očekivati i u narednoj godini ili godinama koje predstoje, ovom prilikom ukazano je na činjenicu da ne možemo očekivati značajniju finansijsku pomoć od bilo koje razine državne ili lokalne vlasti. Istini za volju, ni u prethodnim godinama ovaj vid pomoći nije bio značajan, ali je ipak bio prisutan sa stalnom tendencijom smanjenja. Nažalost, prethodna godina je bila godina minimalne, simbolične pomoći na koju više u svojim planovima ne možemo računati.

Od aktivnosti koje valja posebno pomenuti su naponi koje ulažemo na kulturnoj prezentaciji jevrejskog

stvaralaštva, ali i afirmaciji kulturne istorije našeg naroda, te smo uz Dan sjećanja na žrtve Holokausta ponovno u našoj galeriji Novi Hram postavili izložbu "Logor Đakovo", čiji autor je Maestro Lea i koju ćemo u mjesecu junu, uz posjetu i komemoraciju na jevrejskom groblju Đakovo, postaviti u odgovarajućem prostoru grada Đakovo, sa željom da njenu prezentaciju ponudimo i drugim jevrejskim zajednicama bivše nam zajedničke domovine.

Razmatrajući stanje sredstava koje uspijemo sakupiti iz osnova članarine ili samodoprinosu, te priloga članova i prijatelja Opštine, konstatovali smo da bi realizacija i dinamika naplate članarine mogla biti i bolja i značajno veća, ali da i finansijska situacija i starosna struktura članstva ne garantuje neki boljitak u ovom segmentu.

I na kraju, još uvijek ne znamo koliki će biti ovogodišnji budžet koji će nam odobriti JDC za našu Opštinu i jevrejske opštine u Bosni i Hercegovini, ali nemamo mnogo razloga za optimizam, jer iz nezvaničnih informacija saznajemo da je i JDC u stanju "rezanja" mnogih troškova, te između ostalih i sredstava pomoći jevrejskim zajednicama.

BETONIRAN PARKING PROSTOR

Prije više od godinu dana, nakon što smo postavili kapiju sa elektronskim zatvaranjem zbog potreba uređenja parking prostora, izvršili smo asfaltiranje staze /ulaza/ u parking prostor uz zgradu naše sinagoge.

Nakon izvršenih radova počeli smo s naplatom parking mjesta za naše članove koji svakodnevno borave i rade u Opštini ili La Benevolenciji.

Nakon otplate investiranih sredstava, u narednom periodu smo izvršili betoniranje prostora gdje se vozila nalaze u stanju mirovanja, naravno sada sakupljenim sredstvima od uplata za korištenje parking mjesta.

Na ovaj način obezbijedili smo kvalitetno parkiranje vozila koja svakodnevno naši članovi parkiraju u krugu Opštine, te omogućili da i gosti naše Opštine mogu za vrijeme posjete vozila parkirati u našem krugu, obzirom da je ranije parkiranje za goste bio veliki problem.

Sedmog februara Rusi su paljenjem olimpijskog plamena u Sočiju otvorili Zimske olimpijske igre.

Mi smo istog dana u Tuzli i Sarajevu paljenjem opštinskih, kantonalnih i federalnih zgrada otvorili BH igre bez granica.

Proljeće je kalendarski stiglo 20. marta. Osim nekih uznemirujućih naznaka bosanskohercegovačko proljeće još nije počelo.

Pitanje je i da li će?

Da uvozimo više no što izvozimo opšte je poznata činjenica. Kako bi se ova situacija promijenila, pokušali smo građanske nemire iz bošnjačkog dijela Federacije izvesti u Republiku Srpsku. Preko Niša – valjda zbog poreskih olakšica.

P.K.

“Treba da naiđu dani kao što su ovi pa da se pravo vidi šta sve živi u ovoj varoši koja je prosuta kao šaka zrnja delom po strmim padinama okolnih brda, delom u ravnici oko reke. Treba da se desi ovako nešto kao što se jučer desilo, pa da se razgoliti sve što se krije u ovim ljudima koji inače rabotaju ili dangube, rasipaju ili sirotuju po strmim i krivudavim mahalama koje liče na vododerine.

Kao svaka orijentalna varoš, Sarajevo ima svoju fakir-fukaru, što u ovom slučaju znači svoju rulju koja živi desetinama godina povučena, raštrkana i prividno pripitomljena, ali koja se u ovakvim prilikama, po zakonima neke neznane društvene hemije, odjednom sjedini i bukne kao pritajeni vulkan, rigajući oganj i blato najnižih strasti i nezdravih prohteva. Tu masu lumpenproletarijata i sitnog, gladnog, građanstva sačinjavaju ljudi različiti po svojim verovanjima, navikama i načinu odevanja, ali jednaki po unutarnjoj urođenoj i podmukloj surovosti i divljini i niskosti svojih nagona...

...Često im i ceo vek prođe, a da im se ne pruži prilika da tu mržnju ispolje u svoj njenoj sili i strahoti; ali kad god se pokoleba ustaljeni red stvari i razum i zakon budu suspendovani na nekoliko sati ili dana, onda se ta rulja, odnosno jedan njen deo, našavši najposle valjan povod, izliva na ovu varoš, poznatu inače zbog svoje uglađene ljubaznosti u društvenom životu i slatke reči u govoru.

Tada sve one dugo zadržavane mržnje i pritajene želje za rušenjem i nasiljem, koje su dotle vladale osećanjima i mislima, izbiju na površinu i, kao plamen koji je dugo tražio i najposle dobio hrane, zagospodare ulicama, pljuju, ujedaju, lome, sve dok ih neka sila, jača od njih, ne suzbije, ili dok ne sagore i malakšu same od svoga besa.

Zatim se povlače, kao šakali podvijena repa, u duše, kuće i ulice, gde opet žive godinama pritajene, izbijajući samo u zlim pogledima, ružnim uzrečicama i opscenim pokretima.

Taj sarajevski bes mržnje, koji stolicima neguju razne verske ustanove, kome pogoduju klimatske i društvene prilike, a podržava ga razvoj istorije, izbio je sada i sručio se na ulice modernog dela grada koje su građene sa drugim pretpostavkama, za drugačiji red i način ophođenja.”

Ivo Andrić „Gospođica“ - roman

Poštovani čitaoci, svi mi ovih dana razmišljamo, više ili manje, o događajima koji su u posljednje vrijeme, ako ništa drugo, uzdrmali žabokrečinu u kojoj živimo već dvadeset i kusur godina (ukoliko se to uopšte može smatrati dostojnim i dostojanstvenim životom po mjeri čovjeka).

Bilo kako bilo, sve što se ovih dana dešava u nama i oko nas je već viđeno na ovim našim prostorima. Pogledajte zato dragi naši čitaoci redove koje je davnih dana napisao naš nobelovac Ivo Andrić prije sedamdeset i više godina u poznatom romanu “Gospođica”.

Ah da, i ne gubite nadu

Pripremila: **Klara Pelja**

NOVI PREDsjedNIK - STARE BRIGE

U Jevrejskoj opštini u Zenici, zbog narušenog zdravlja, dosadašnji predsjednik, slobodno možemo reći "alfa i omega" jevrejskog prisustva u tom gradu, naš Jakob Montiljo je zamolio članstvo te Opštine da ga razriješe dužnosti i izaberu novog rukovodioca. Za novog predsjednika Jevrejske opštine izabran je gospodin Josip Udiljak, kojem ovim putem i čestitamo na izboru, sa željom da nastavi i intenzivira aktivnosti na prezentaciji jevrejskog kulturnog identiteta u tom gradu, te da se aktivno uključi i u rad prošle godine osnovanog Odbora za međureligijsku saradnju Međureligijskog vijeća BiH u Zenici.

Podsjećanja radi, ovakav Odbor u kojem participiraju i članovi naših jevrejskih opština osnovan je u Banja Luci i Doboju, a u ovoj godini predstoji i njegovo osnivanje u Tuzli.

DOPISNIŠTVO "SRNE" DOBILLO ZAHVALNICU JEVREJSKE OPŠTINE

Predsjednik Jevrejske opštine u Doboju, Sorel Blagojević, uručio je specijalnu zahvalnicu dopisniku Novinske agencije Republike Srpske "Srna" u Doboju, Petru Burgeru, za saradnju i sveukupnu pomoć u radu Jevrejske opštine u ovom gradu.

"Ovo je mali znak zahvalnosti dobojskom dopisništvu i cjelokupnoj redakciji "Srne", koji su od prije petnaestak godina javnost obavještavali i time ih upoznavali o radu Jevrejske opštine, kao i o saradnji sa lokalnim organima vlasti i

građanima Doboja", rekao je Blagojević na prijemu u Dobojskoj jevrejskoj opštini.

Blagojević je na prijemu, kojem je prisustvovao predsjednik Saveza nacionalnih manjina regije Doboje, Dragan Marković, i dvadesetak članova Jevrejske opštine, podsjetio da se priznanje Agenciji "Srna" dodjeljuje povodom obilježavanja 10 godina od izgradnje Jevrejskog kulturnog centra "Hram mira" sa sinagogom u ovom gradu.

"O radu i aktivnostima Dobojske jevrejske opštine i njenih članova, zahvaljujući informacijama "Srne", upoznato je cjelokupno društvo, ne samo u Republici Srpskoj i BiH, već i u cijelom svijetu", rekao je sekretar ove opštine Dario Atijas.

U Tuzli je 26.03.2014.g. na inicijativu MRV BiH osnovan Odbor za međureligijsku saradnju OMS na kojem su učestvovali predstavnici tradicionalnih crkava i vjerskih zajednica u BiH. Islamska vjerska zajednica je delegirala prof. Mensura ef. Husića, pomoćnika direktora za nastavu u Behram-begovoj medresi u Tuzli, Rimokatolička crkva velečasnog Vlatka Rosića, v.d. dekana Tuzlanskog dekanata i ravnatelja Katoličkog školskog centra u Tuzli. Ispred Srpske pravoslavne crkve je bio prečasni jerej Miloš Trišić, paroh prvi tuzlanski, a ispred Jevrejske zajednice BiH Marina Rajner, predsjednica Jevrejske opštine Tuzla.

Prisutni predstavnici su upoznati sa Pravilnikom i funkcionisanjem Odbora. Planirane su aktivnosti za 2014. s tim da je prvi širi susret zakazan za 10.04.2014.

Odlukom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 27. januar obilježava se kao Međunarodni dan sjećanja na žrtve Holokausta, jer je tog dana, 1945. godine oslobođen najveći i najstrašnji koncentracijski logor, Auschwitz (Aušvic). Taj datum prihvaćen je i u našoj državi i već se osmu godinu obilježava u zajedničkoj organizaciji Vijeća ministara BiH i Jevrejske zajednice BiH.

I ove godine ovaj dan dostojno je obilježen nizom manifestacija.

Delegacije Predsjedništva BiH, Vijeća ministara, općine Centar i Novo Sarajevo, Demokratske fronte i Jevrejske zajednice položili su vijence na Jevrejskom groblju „Borak“ u Kovačićima.

U foajeu Jevrejske opštine Sarajevo tom prilikom postavljena je izložba o Logoru Aušvic.

Centralna komemoracija žrtvama Holokausta održana je u sarajevskoj Jevrejskoj opštini. Uz

DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE HOLOKAUSTA

brojne članove Jevrejske zajednice Komemoraciji su prisustvovali predstavnici društveno - političkih i vjerskih zajednica. Prisutnima se prvo obratio Jakob Finci, predsjednik Jevrejske zajednice BiH, a potom i Bakir Izetbegović, član Predsjedništva BiH, istaknuvši u svojim govorima koliko je

važno ovo podsjećanje posebno za generacije mladih, da se ovaj zločin i nevine žrtve Holokausta nikad na zaborave. Na kraju Komemoracije prikazan je dokumentarni film „Sudbina mi nije dala da odem“ Jakova Sedlara, o čudesnom putu jednog pisma majke koja se iz logora Therezienstadt oprašta sa sinom.

Isti film je uz dozvolu autora, emitiran na Dan sjećanja na žrtve Holokausta u prime - time terminu BH televizije.

Univerzitet u Sarajevu

I akademska zajednica je obilježila 27. januar

U povodu obilježavanja 27. januara – Međunarodnog dana sjećanja na žrtve Holokausta bila je u svečanoj sali Rektorata Univerziteta u Sarajevu održana tribina i postavljena izložba „Od Bosne do Auschwitza“ o zatočenicima koncentracijskih logora sa dokumentima o tome.

Izlagači su bili prof. dr. Smail Čekić, direktor Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava i redovni profesor Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, dr. Eljas Tauber, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava i prof. dr. Ismet Dizdarević, emeritus Univerziteta u Sarajevu.

IZ „BOHORETE“

Tradicionalna osmomartovska čajanka održana je 5. marta u velikoj sali Jevrejske opštine. Uz naše gošće, predstavnice društava „Cankar“, „Prosvjeta“, „Napredak“, „Preporod“ „Kolo srpskih sestara i NO „Renesansa“ okupilo se oko stotinjak žena koje su uz skromno poslužnje uživale u druženju i prigodnom programu. Naša gošća, poznata glumica Minka Muftić govorila je odlomak iz knjige Arijane Čuline „Šta svaka žena treba znati o onim stvarima“ što je izazvalo salve smijeha prisutnih. Timur Vilić, učenik II razreda Muzičke škole u klasi profesorice Sanje Vilov - Bejdić je uz klavirsku pratnju korepeticionice Belinde Krnić otpjevao nekoliko arija iz opera „Aida“ Giuseppe Verdija i „Karmen“ Georges Bizeta. Nakon velikog aplauza koji je dobio za divnu izvedbu Timur je ostao sa nama i bio jedini muškarac u sali. Zabava je nastavljena uz bogatu tombolu i veselo ćaskanje do prvih večernjih sati.

Omladinski ex - Yu seminar „Sarajevo 2014“

U periodu od 23.01. – 26.01. 2014. godine, u Napretkovom domu na Trebeviću, održan je šesti po redu, tradicionalni, Seminar za djecu i omladinu jevrejskih opština sa prostora bivše nam države.

Ove godine smo imali 33 učesnika iz Republike Srbije, Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine.

Tema Seminara je bila „Jevrejsko putovanje“ gdje su učesnici imali priliku da nauče više o historiji, tradiciji i običajima jevrejskih zajednica iz regiona. Ove godine, koncept predavanja je bio takav da je svaki vaspitač ujedno bio predavač i radioničar.

Pored predavanja i radionica, imali smo i izlet u Sarajevo gdje smo obišli Jevrejsku opštinu Sarajevo, Jevrejsko groblje na Vracama, Stari Hram i Galeriju Novi Hram gdje smo pogledali izložbu „Đakovo“ autorice Lee Maestro.

Predavači ove godine su bili: Nives Beissmann (Osijek), Tamara Bing (Zagreb), Andrea Andrlje (Sarajevo), Vedran Vajnberger (Sarajevo), Iva Rajević (Beograd) i Simona Jablanov (Novi Sad). Za sport je bio zadužen Željko Beissmann (Osijek), za ples Nives Beissmann (Osijek) i za art radionicu Anna Kožemjakin (Sarajevo).

Ovom prilikom bi se željeli zahvaliti Jevrejskoj opštini Sarajevo za безусловnu podršku, kao i našim stalnim sponzorima, Connections-u i JDC-u.

Vladimir Andrlje

Svjetski jevrejski kongres ugostio je 30 mladih jevrejskih profesionalaca iz 18 različitih zemalja u Briselu od 26. do 28. januara, 2014. godine, na dvodnevnom treningu iz diplomatije. Članovi jevrejskog diplomatskog kora, programa SJK, sastali su se u evropskoj prestonici da uče o umjetnosti izgradnje i njegovanja odnosa s diplomatama. Bosnu i Hercegovinu na ovom seminaru predstavljao je generalni sekretar Jevrejske opštine u Doboju, Dario Atijas.

Cilj "diplomatskog projekta" bio je da učesnici dobiju potrebne alate za unaprijeđenje diplomatskih aktivnosti na dnevnom redu Svjetskog jevrejskog kongresa.

"Jevrejske diplomate" (JDC), kako ih zovu, slušali su prezentacije koje su predstavili ambasadori i

Mlade jevrejske diplomate

vodeća novinara iz Brisela i sastali se sa šefom protokola Vijeća Evropske unije. Osim toga, održana je diplomatska simulacija, tako da su učesnici mogli vježbati vještine koje su stekli.

SJK predsjednik, Ronald S. Lauder, domaćin ručka za učesnike Seminara, podijelio je svoje iskustvo

kao bivši ambasador SAD-a i jevrejski vođa sa grupom. Mladi JDC učestvovali su i na ceremoniji održanoj u Evropskom parlamentu povodom Međunarodnog dana sjećanja na Holokaust na kojem se prisutnima obratio i gosp. Lauder.

SJK direktor, Robert Singer, izjavio je: „Ovaj seminar je pokazao sinergiju koja postoji širom Svjetskog jevrejskog kongresa, i ja sam uvjeren da će ovi izuzetni mladi ljudi koji su toliko posvećeni da rade u ime Izraela i jevrejskog naroda biti ključna prednost za u SJK u budućnosti“.

Dario Atijas

Druženja na kvalitetan način

Jevrejska opština Novi Sad, naši prijatelji iz Srbije, i ove godine, četrnaesti put za redom, organizovali su tradicionalnu manifestaciju "Šolet" u Novom Sadu. Istini za volju, vremenski uslovi nisu dozvolili članovima jevrejskih opština iz Zrenjanina, Subotice, Pančeva, te iz Makedonije da nam se ove godine priključe, ali uprkos tome nije manjkalo veselja, u svima nama bilo je sreće što smo ponovo zajedno.

Program "Šolet-a 2014", pored obilatog jela, šolet grah s puretinom, naravno, zatim neizbježni kiseli kupus i na kraju poslastica s makovnjačama i orahnjačama, te ove godine nešto

manje pića (valjda zato što smo godinu dana "matoriji") imao je i odgovarajući kulturni sadržaj i obuhvatao je nastup dvoje muzičara, tačnije malog ansambla koji nas je pokušao i uspio zabaviti pjesmom, te uprkos godinama rasplesati i razigrati. Ovogodišnji nastup novosadske plesne grupe "Maajan" bio je više nego uspješan i izmamio je izuzetno dug i glasan aplauz svih posmatrača, a kod nas i žal zbog činjenice da nemamo kadrovskog potencijala za nešto slično.

Aktivistima Jevrejske opštine Novi Sad, naročito omladini Novosadske opštine dugujemo zahvalnost na nesebničnom trudu za uspješan ručak,

za koji je i ove godine bio neophodan savjet, ali i angažman začetnika ideje "Šoleta" i njenog autora Rubena Dajča. Svi zajedno, uz aktivnu Žensku sekciju Novosadske opštine, uložili su veliki napor za koji sam siguran da nije ostao neprimijećen od svakog učesnika pojedinačno.

Važno je napomenuti da je našu, sarajevsku grupu sačinjavalo 30 učesnika. U Novom Sadu je bila i mala grupa naših prijatelja iz Doboja, te se nadamo da će naredne godine u ovoj manifestaciji učestvovati i članovi drugih jevrejskih opština iz naše zemlje.

Boris Kožemjakin

I BI SIJELO PURIMSKO

Pripremila: Klara Pelja
Fotografije: Nadža Finci

Purimsko sijelo počelo je kratkim programom koji su zajedničkim snagama pripremili mladi i najmlađi članovi naše Opštine okupljeni u Maloj školici. Zajedno su otpjevali nekoliko purimskih pjesmica uz klavirsku pratnju Jasne Kalauzović koja ih je, naravno i pripremala za nastup. Kratak, ali sladak igrokaz o kralju Ahašveru i kraljici Ester uspješno su izveli najmlađi, na zadovoljstvo svih prisutnih. A onda defile maski...

Nažalost, da nije djece, nekolicine mladih i ponekog starijeg člana koji su se maskirali ne bi ni znali da je Purim. I još jedno nažalost, ovaj put nije bilo izbora najbolje maske što će

posebno pohvaliti maske nekolicine mladih i djece čiji su se roditelji potrudili da kreativnim i duhovitim maskama uljepšaju ovu večer. Nekada su se naši članovi mjesecima spremali za Purimsko sijelo, rijetki su bili oni koji bi došli bez maske, a izbor najbolje maske bio je vrhunac zabave. Šteta, to je malo pokvarilo dojam, inače vrlo uspješnom sijelu.

Uživali smo u druženju uz bogatu trpezu, koju su kao i uvijek pripremile „bohoretice“, odličnu

demotivisati i ono malo entuzijasta koji se zdušno pripremaju za purimski maskenbal. Istina, „Bohoreta“ je sve učesnike programa nagradila „velikom“ čokoladom, ali bi sigurno i za djecu i za mlade, pa i nas starije, izbor i nagrade za najbolje maske bio dodatna stimulacija da se sa više žara i masovnije pripreme za Purimsko sijelo. Treba zato

muziku i Mirčeta, te izvanrednu, iznenadnu gošću Vesnu Došen iz Zagreba koja nam je svojim prelijepim glasom i predivnim pjesmama uljepšala ovu večer. Šta reći na kraju, bilo je to još jedno veselo sijelo, a kažu jedna slika vrijedi hiljadu riječi.....Pogledajte !!

Priča o Ester

U Priči o Esteri govori se o jednoj ženi, koja postaje kraljica Perzije, nakon što se uda za perzijskog kralja Kserksa I (Asuerusa odnosno Ahasuerusa). Ona je za vrijeme svog boravka u Perziji krila svoje jevrejsko porijeklo. Ova priča se u jevrejskoj tradiciji posebno veliča za vrijeme praznika Purim. Nakon što je priznala svoje porijeklo, kralj dopušta Jevrejima da se brane ukoliko ih neko napadne. Pobjeda Jevreja nad Hamanom, o kojem će te čitati u nastavku, i neprijateljima, proslavlja se svake godine za vrijeme praznika Purim, za koji svi Jevreji imaju obavezu da poslušaju upravo čitanje Knjige o Esteri.

ime nastalo od imena boginje Ištar (Ishtar). Po drugim izvorima, ime Estera na hebrejskom jeziku znači sakrivena. Baš kao što piše u prvom dijelu, ona je sakrivala svoje jevrejsko porijeklo, te je ova činjenica našla svoj odraz u njenom imenu.

Projeklo imena Ester

Ima više izvora koji nam govore kako je Estera dobila ime. Po bibliji, ona je bila porijeklom iz Judeje i zvala se Hadassah, što je ujedno i ime biljke mirta. Ime Estera je dobila tek kada je ušla u kraljev harem. Po drugoj priči, tačnije iz jevrejske tradicije, Estera je bila lijepa kao „noćna zvijezda“ ili astara na grčkom jeziku što joj je dalo i ime, dok treći izvori navode da je njeno

Priča o Ester po Bibliji

Estera, prelijepa mlada Jevrejka bila je kćerka Abigaila iz Benjaminovog plemena, jednog od dva plemena koje je činilo Judejsku

kraljivnu prije njenog uništenja od strane Babilonaca. Bez roditelja je živela u Perziji pod starteljstvom svog ujaka Mordehaja, jednog od Jevreja pravednika tj. „cadik“ (tako su se pravednici nazivali u hebrejskoj tradiciji).

Kralj Ahašveroš je tri godine nakon što je stupio na prestolje Perzije, došao na ideju da priredi za svoje podanike zabavu, koja bi trebala da traje oko 180 dana. I priredio je.

Nakon ove duge proslave, kralj priredi jednu manju proslavu, koja je trajala 7 dana. Nju je priredio za stanovnike glavnog grada Šušana (Jerusalim).

Dok je u ženskim odajama te palate, njegova žena, Kraljica Vašti, priredila sopstvenu zabavu za šušanske žene. Posljednjeg dana njene zabave, kralj Ahašveroš, naređuje svojoj ženi Vašti da se pojavi pred muškarcima koji su bili na proslavi, ne bi li se pohvalio njenom ljepotom. Vašti se nije pojavila, i zbog toga je Ahašveroš naredio da se Vašti ubije, a to mu je preporučio savjetnik Haman Memučana. Nakon što ga je prošao gnjev, Ahašveroš se osjetio usamljen bez žene. Ahašverošove sluge ga savjetuju da organiziraju zabavu na koju će biti pozvane najljepše djevojke iz svih dijelova carstva, da ih dovedu njegovi vojnici i koja se djevojka kralju svidi, da je uzme za kraljicu.

Dok su se druge djevojke trudile i uljepšavale parfemima i losionima, u želji da postanu kraljicom, Ester nije činila ništa. Kada se Ester pojavila pred kraljem, očarala ga je svojom ljepotom, i on ju je izabrao za kraljicu Perzije. Ahašverošov ministar Haman odlučuje da istrijebi sve Jevreje iz kraljevstva. Nakon trodnevnog posta, Estera odlazi kod kralja i moli ga da dođe na večeru u njene odaje zajedno s Hamanom. Nakon prve večere, Estera poziva kralja i Hamana na večeru, te obavještava kralja da je Jevrejka i da je Haman naredio istrebljenje Jevreja iz kraljevstva. Na to kralj odobrava Jevrejima pravo da se brane ukoliko

ih neko napadne te, po nekim izvorima, Jevreji iznose pobjedu nad njihovim neprijateljima. Pobjeda Jevreja nad njihovim neprijateljima i Hamanom se svake godine obilato proslavlja za vrijeme praznika Purim kad svi Jevreji imaju obavezu da poslušaju čitanje Knjige o Esteri. Estera u jevrejskoj tradiciji igra ulogu instrumenta pomoću kojeg je Bog spriječio istrebljenje jevrejskog naroda.

O prazniku Purim

Purim se slavi svake godine 14-tog dana meseca adara po jevrejskom kalendaru, koji obično pada krajem februara ili početkom marta. Kao i Hanuka, i Purim ima više nacionalni nego vjerski značaj i spada u grupu praznika koji nisu strogo regulisani u Tori (jevrejskoj Bibliji). U tom smislu,

dozvoljeno je raditi na ovaj praznik, uključujući i fizički rad, iako u nekim dijelovima jevrejske zajednice postoje određena ograničenja po ovom pitanju.

Prema Knjizi o Esteri. Haman, veliki carski vezir Kralja Ahašveroša planirao je da pobije sve Jevreje, ali je njegov plan bio osujećen od strane Estere, koja je uspela da nagovori Kralja da, umesto Hamana, postavi na mesto velikog vezira Mordehaja, u to vreme dvorskog službenika, inače Esterinog rodjaka i očuha. Jevrejima je najednom bilo omogućeno, umesto da budu žrtve jedne zločinačke zavere, da se obračunaju sa svojim neprijateljem. Dan posle ove pobjede je proglašen za praznik gozbe i veselja. Ime praznika "Purim" potiče od reči "kocka" koja upućuje na "bacanje kocke", jer je Haman na taj način planirao da odredi datum kada će uništiti Jevreje. Zla sudbina Jevreja je bila izmjenjena zahvaljujući herojskom angažovanju Estere, koja je povela borbu za preživljavanje Jevreja i pravim čudom uspela da preokrene dan njihovog uništenja u dan njihovog radosnog oslobađanja.

Za „Jevrejski glas“
DAJANA ALADŽUZ

19-og u 19 – pun pogodak

Jevrejsko kulturno-prosvjetno i humanitarno društvo "La Benevolencija" pokrenulo je novi program kulturnih aktivnosti pod nazivom "19-og u 19,00". Želja je organizatora da ovim projektom u jednom, stalnom terminu publici obezbijedi kvalitetan program muzičkih, scenskih, poetskih, filmskih i drugih sadržaja iz oblasti kulture.

I već na startu uspjeh. Da su se

kojim slučajem za „Koncert sefardske i španske muzike“ prodavale ulaznice tražila bi se karta više. Velika sala Jevrejske opštine u Sarajevu kapaciteta 120 sjedećih mjesta bila je pretijesna da primi sve ljubitelje dobre muzike.

Izvođači Amina Koldžo – violina, Belinda Krnić – klavir, Adnan Alagić-gitara, Vedran Vujica - gitara i Tarik Kamarić – gitara izveli su "Invotation y Danza", "Gran' Solo op.14" (F. Sor),

"Sonatinu" (F.M.Torroba), "Romanza Andaluza" i "Zapatea" (Pablo de Sarasate), te premjerno "Tri Sefardske kompozicije za violinu i klavir" inspirisane bosanskim sefardskim pjesmama Alfi Kabilja.

Slijedeći koncert „Popularna tango i filmska muzika“ održan 19.03.2014. godine, u okviru Projekta "19-og u 19,00". Bio je to nastup tria "EUDIATES" u sastavu: Nikolina Čolović-violina, Sara Mičić-klavir i Vanja Danilović-harmonika, koji su izveli vješto koncipiran porpuri sastavljen od popularne plesne (tango) i filmske muzike.

Svakako moramo pomenuti i veliki doprinos muzičkom segmentu Projekta "19-og u 19" profesora Davida Kamhija, kako u izboru samih muzičkih sadržaja, tako i u izboru vrsnih izvođača, mahom mladih afirmisanih umjetnika.

Redakcija

DJEVOJKA KOJA JE REKLA „NE“ HITLERU

„Neko je, najzad, morao da počne. Ono što smo mi pisali i govorili, u to su vjerovali mnogi drugi. Oni se jednostavno nisu usuđivali da se izražavaju onako kako smo mi to činili“

U vremenu kada je svaka sumnja u vladavinu Adolfa Hitlera i pobjedu Trećeg Reicha bila strogo kažnjavana, grupa mladih ljudi okupljenih pod imenom “Bijela ruža” digli su svoj glas u ime istine i pravde. Svoju hrabrost platili su životima. Sophie Scholl bila je jedna od njih.

Sophie Magdallena Scholl rođena je 09.05.1921. godine u mjestu Forchtenberg u Njemačkoj. Sa svojom

porodicom je nakon brojnih seljenja, stigla u München gdje je pohađala srednju školu za djevojke.

Sa 12 godina postala je članica saveza njemačkih djevojaka Bund Deutscher Mädel - ženski odjel Hitlerove omladine, jer naravno, u to vrijeme je bilo obavezno biti dio takve organizacije. Ono po čemu je Sophijina uloga u ovome važna jeste da, za razliku od mnogih, njen inicijalni entuzijazam, jako brzo bio zamijenjen

kritikom režima. Sophie je odrasla u neortodoksnoj njemačkoj porodici gdje je sa svojim bratom Hansom uživala slobodu izražavanja. Porodica je bila religiozna ali uvijek otvorena za svaku vrstu razgovora. Također, Sophie je kroz svoje odrastanje imala punu podršku oca i prijatelja koji su dijelili kritički pogled na tadašnji režim.

Sophie, 1940. godine, počinje raditi kao učiteljica u vrtiću na Fröbel Institutu.

Iste godine, radila je šest mjeseci u pomoćnoj ratnoj službi kao nastavnica u vrtiću u Blumbergu. Ovaj vojnički režim je bio i jedan od razloga zbog kojeg je počela da mijenja svoj stav u odnosu na nacional socijalizam.

U maju 1942. godine upisuje se na Univerzitetu Ludwig Maximilian u Münchenu na Odsjek biologije i filozofije.

DIE WEIBE ROSE – BIJELA RUŽA

Sophijin brat Hans i njegovi prijatelji vratili su se sa istočnog fronta 1942. godine. Zločini Nijemaca, koje su imali prilike da vide, zauvijek su ih promijenili i ujedinili u odluci da nešto mora da se učini.

Ispočetka, Hans nije rekao mlađoj sestri da je sa prijateljima formirao antinacističku organizaciju “Bijela ruža”.

Počeli su sa pisanjem i slanjem letaka na adrese u Münchenu, ali i širom Njemačke. Sophie je ubrzo otkrila o čemu se radi i odlučila da im se pridruži.

Ukupno su napisali i štampali šest različitih plakata koji su kritikovali Hitlera i nacističku vladu. Prva četiri su napisali Hans i njegov prijatelj Alex Schmorell, dok je posljednja dva napisao profesor Kurt Huber, još jedan član organizacije. Osim plakata, u nekoliko navrata članovi “Bijele ruže” ispisivali su po minhenskim zidovima poruke “Sloboda” i “Dole sa Hitlerom”.

Pripadnike “Bijele ruže”, grupe koja će kasnije postati poznata po svom političkom mišljenju i djelovanju, u početku je povezivala ljubav prema umjetnosti, muzici, književnosti,

filozofiji i teologiji.

Članovi “Bijele ruže”, osim Hansa i Sophie, bili su i Inge Scholl, Christoph Probst, Alexander Schmorell, Willi Graf, Jugen Wittenstein i Kurt Huber.

Bili su uzorni njemački građani srednje klase koji su težili ka visokom obrazovanju. Voljeli su svoju državu i htjeli su ono najbolje za nju. Za razliku od mnogih drugih u to vrijeme, nisu mogli samo mirno posmatrati šta se dešava i pretvarati se da ne razumiju šta se dešava oko njih. Sama Sophie je govorila da je svako mogao doći do informacija i da se sve znalo.

Vrsta aktivizma kojom su se bavili članovi “Bijele ruže” zvao se pasivni otpor, strategija koju su vidjeli kod američkih studenata koji su se na takav način borili protiv rasne diskriminacije. Pozivali su Nijemce na pasivni otpor nacistima. Ovaj način se sastojao od štampanja plakata i letaka koje su dijelili na fakultetu i ostavljali na različitim adresama, te ispisivanjem grafita u vidu riječi “Sloboda” na gradskim fasadama.

Njihovo objašnjenje za formiranje ovakve organizacije je bilo: “Mi pokušavamo pokazati da su svi u poziciji da pridonesu rušenju jednog sistema. To se može napraviti samo saradnjom mnogo uvjerenih, energičnih ljudi koji se slažu oko načina koji moraju koristiti. Značenje ili cilj pasivnog otpora je rušenje Nacionalnog socijalizma i u toj borbi ne smijemo odustati od našeg puta

hrabro i ponosno. Zabilježeno je da je Sophie šokirala sudije riječima:

“Neko je poslije svega morao da započne. Ono što smo mi napisali i rekli, misle i drugi. Oni se samo ne usuđuju da se pokažu kao što smo mi to uradili. Ja mislim, sada kao i ranije, da sam uradila najbolje za svoj narod. Zato ne žalim zbog svojih djela i spremna sam da snosim posljedice koje iz njih proističu.”

Sophie Scholl, njen brat Hans Scholl i prijatelj Christoph Probst, izvedeni su pred zloglasnog suca Rolanda Freislera 22.02.1943. godine, koji ih je proglasio krivim za veleizdaju, te osudio na smrt. Sophie je imala 21 godinu.

Elsa Gebel, koja je dijelila ćeliju sa Sophie, zapisala je njene posljednje riječi prije nego što je odvedena na pogubljenje:

“Tako je sunčan dan, a ja moram ići. Ali koliko njih mora umrijeti ovih dana, koliko mladih života? Šta moja smrt znači ako će zbog naših akcija hiljade biti upozorene. Kako možemo očekivati da pravednost prevagne, kada jedva da ima nekoga ko bi ponudio sebe individualno za pravednu stvar? U studentskom tijelu sigurno će doći do revolta”

Sophie je imala pravo. Nakon njihove smrti, plakati su prokrijumčareni iz Njemačke u Englesku. Nekoliko miliona kopija bačeno je po cijeloj Njemačkoj 1943. godine.

Čuvar koji je bio nazočan smaknuću izjavio je samo par sati nakon izvršenja presude:

“Sophie je otišla ne trepnuvši okom. Niko od nas nije razumio kako je to moguće. Krvnik je rekao kako nikada nije vidio da je itko otišao u svoju smrt na način na koji je to ona učinila.”

Svojim posljednjim riječima, koje na najjednostavniji, a istovremeno i najsnažniji način ilustruju veličinu njene žrtve, Sophie Scholl se u istoriju upisala kao heroina. Za posljednjih 70 godina po njoj su u Njemačkoj nazvane hiljade ulica i trgova, a slika djevojčice sa cvijetom na reveru postala je simbol hrabrosti i otpora.

i akcije. Pobjeda fašističke Njemačke imala bi nesrazmjerne, stravične posljedice”.

18. februara 1943. godine, Hans i Sophie ušli su u zgradu Univerziteta sa torbom punom letaka koje su, dok je trajao čas i nije bilo studenata, raspodijelili po hodnicima. Primjetivši da im je nakon

obavljenog zadatka ostalo još letaka, Sophie je shvatila da je šteta da ih bace te je odlučila da i njih podijeli. Popela se na zadnji sprat zgrade, te posljednje letke bacila da slobodno padaju na pod atrijuma.

Nažalost, domar ih je primijetio i odmah prijavio Gestapo-u. Uslijedilo je hapšenje i mučno ispitivanje. Jedan od članova, Christoph Probst, je također uhapšen i procesuiran zajedno sa njima.

Suđenje koje je obavljeno nije omogućavalo otkrivenjima nikakvu šansu da izbjegnu najgoru kaznu. Ipak, za sve vrijeme procesa držali su se zajedno,

Moje putovanje u Izrael

Napisala i priredila: Renata Debeljak

Fascinantna zemlja, prepuna kontrasta, bremenita poviješću, kolijevka kultura... nema onoga koga je ostavila ravnodušnim.

Čak ako vam se Izrael uopće ne nalazi među top destinacijama, ta u svakom mogućem smislu impresivna zemlja, malo koga ostavlja ravnodušnim. Prvenstveno jer svaki pedalj zemlje i svaki kamenčić priča neku priču o bogatoj i turbulentnoj prošlosti, ali i sama je zemlja iznimno lijepa i prepuna kontrasta.

Puno je toga što se u Izraelu svakako treba vidjeti i doživjeti, pa je ponekad teško napraviti selekciju najvažnijih mjesta koja bi u sedam dana, koliko

obično traju ture po Izraelu, trebalo posjetiti. Naše novinarsko putovanje u Izrael organizirala je moja prijateljica i kolegica Paulina Peko Šalja. Zbog odlične organizacije puta i boravka, tijekom šestodnevnog putovanja vidjeli smo gotovo cijeli Izrael, osim pustinje Negev i obale Crvenog mora, i obišli sve one gradove i lokalitete koji se uvijek nalaze na 'must see' listi, kada se spomene Izrael.

No, za ovu prigodu, prisjetit ću se samo posjeta Jeruzalemu i Betlehemu, gradovima tako posebnima i značajnima za svakoga čovjeka, a ne samo onoga tko se osjeća pripadnikom židovske, kršćanske ili muslimanske vjere.

Odmah nakon što smo sletjeli

u telavivsku zračnu luku Ben Gurion izravnim letom iz Zagreba s aviokompanijom Sun D'or, produžili smo prema Jeruzalemu koji je od Tel Aviva udaljen svega jedan sat vožnje. Nakon smještaja u hotelu 'Moriah Classic Jerusalem', udaljenom svega desetak minuta lagane šetnje od povijesne jezgre Jeruzalema, znatiželja i nestrpljenje da što prije vidimo taj čudesni grad ne zadržavaju nas puno u hotelu. Nakon što smo se smjestili i večerali, nas nekolicina odlazimo pješice u večernje razgledavanje.

Primjećujemo kako su svi važniji židovski objekti zaštićeni visokim zidovima i bodljikavom žicom. Sve to, kao i mladići i djevojke u vojnim odorama, koje možete vidjeti gotovo posvuda, podsjećaju nas da smo u zemlji u kojoj ratno stanje traje više od 60 godina. No, na jednom raskrižju pogrešno smo skrenuli i uputili se ravno prema Damaščanskim vratima, koja su zapravo ulaz u arapsku četvrt drevnog Jeruzalema, na što nas upozoravaju neki od dobronamjernih prolaznika. Naime, u večernjim satima u spomenutoj četvrti nisu baš oduševljeni ako ugledaju europske turiste, pa se brzim koracima vraćamo prema drugom ulazu. Kroz Jaffa Gate ulazimo u Židovsku četvrt.

Večer je bila iznimno ugodna, temperature zraka su sredinom studenoga bile oko 19 stupnjeva, a na ulicama je sve vrvilo od lokalnih stanovnika i turista koji su sjedili na terasama kafića i restorana u uskim

uličicama živopisne Židovske četvrti. Ne zadržavamo se dugo, jer sutra nas čeka cjelodnevno razgledavanje Jeruzalema!

U hotelu primjećujemo i 'Shabbat elevator', posebnu vrstu lifta koja se nalazi u svim javnim zgradama u Izraelu. To je lift koji se

automatski zaustavlja na svakom katu hotela, jer ortodoksni Židovi na dan Shabbat (od petka navečer do subote navečer) ne smiju koristiti nikakvu energiju ili bilo što što proizvodi energiju. To znači da ne smiju kuhati, podgrijavati jelo, gledati tv, javljati se na mobitele, pa ni koristiti liftove, tako da se taj lift automatski zaustavlja na svakome katu, kako oni ne bi morali pritiskati puce. Zamislite onda kako može biti frustrirajuće kada u hotelu sa 22 kata, kakav je bio naš, greškom uđete u 'Shabbat elevator'!

Iako jedan dan nije nipošto dovoljan da se čak na brzinu posjeti najvažnija sveta mjesta Jeruzalema, grada satkanog od židovske, kršćanske i muslimanske tradicije, uspijevamo ipak obići ona najznačajnija. Autobusom stižemo na Maslinsku goru, odakle se pruža fascinantna pogled na Sveti Grad.

Kako religijski turizam obično ide ruku pod ruku sa biznisom i zaradom, tako je i Maslinska gora

puna prodavača raznoraznih suvenira, beduina koji za 'one dollar' poziraju sa svojom mazgom, a tu su i neizostavne deve čiji će vam vlasnik

jahanje na devi za samo pet minuta 'masno' naplatiti. Maslinska gora prepuna je turista, a osim zadivljujućeg pogleda na Jeruzalem, pogled nam privlači i Židovsko groblje smješteno neposredno uz Maslinsku goru kao i uz zidine drevnog grada. Panoromom Jeruzalema dominira zlatna kupola Omarove džamije, nazvane i Kupola na stijeni, mjesto s kojega je prema islamskoj predaji Muhamed uzišao na nebo. Pored Kupole na stijeni, nalazi se i džamija Al Aksa.

Uskom ulicom, istom onom kojom je nekoć davno prolazio i Isus, odlazimo prema obližnjoj crkvi simbolično nazvanoj 'Gospodin je plakao', koja izgledom podsjeća na suzu.

Potom nastavljamo hodati prema Getsemanskom vrtu u kojemu se još i danas mogu vidjeti masline stare više od 2000 godina, no prije ulaza u vrt nalazi se kamen kod kojega je prema kršćanskoj predaji, Juda izdao Isusa. I baš kod tog kamena, mene je 'izdao' moj fotoapararat, jer sam od silnog uzbuđenja što sam napokon u Izraelu zaboravila večer prije napuniti

bateriju! Ali, u društvu novinara nemoguće je da nedostaju fotoaparati, pa su sva značajna mjesta i lokalitete, ipak uvijekovječeni! U Getsemanskom vrtu, nalazi se i Bazilika Krvava znojja Isusova, vrlo dojmljiva crkva u kojoj se čuva kamen na kojemu je Isus klečao i molio u Getsemaniju te znojio se krvavim znojem. Podno Maslinske gore, u Cedronskoj dolini, posjećujemo još i crkvu Uznesenja Marijina, sagrađenu na mjestu na kojem se nalazio Marijin grob, a u koju silazimo brojnim skalinitima.

U povijesnu jezgru Jeruzalema stižemo sa brda Sion i najprije obilazimo Dvoranu Posljednje večere i grob kralja Davida, a kroz Židovsku četvrt žurimo prema Via Dolorosi, ulici znanom po Isusovom Križnom putu. Postaje Križnog puta jedva da se i primijete ako vam netko ne ukaže na njih, jer se kroz cijelu ulicu proteže arapski bazar, pa vas uistinu zbuni prizor kada vidite da se odmah do treće postaje prodaju hrpe jeftinih suvenira i odjeće, poput haljina za trbušne plesačice, istočnjačkih pašmina, jeftinih parfema inspiriranih Marijom Magdalenom...

Nastavak u slijedećem broju

JEVREJSKI IDENTITET ILI KAKO ZNAMO DA SMO TO ŠTO JESMO

Jenom je neko rekao da “ako ikada zaboraviš da si Jevrej, drugi će te na to podsjetiti.”

Pitanje identiteta je nešto što se stalno provlači kroz medije i svakodnevni život. Za razliku od raznih nacionalnih identiteta, ovaj naš, jevrejski, ipak je nešto kompleksniji i sveobuhvatniji. Jevrejski identitet, a o tome je već mnogo i pisano, nije samo pripadnost jednom narodu, jevrejskom, već se on provlači kroz sve pore života. Neko će reći: vjera je vjera i važno je da svi vjerujemo u jednoga Boga, što nije netačno, ali s druge strane, većina će reći da ih to ne zanima i da im je dobro i ovako. Znači: vjera ih ne zanima. Odnosno, nemaju nikakav odnos prema njoj, jer ne vjeruju u Boga. A kakav je to Jevrej koji ne vjeruje u Boga?

Ovdje se već susrećemo sa pitanjem koje nije samo retoričko.

Ateistova oklada je ateistički odgovor na tzv. “Pascalovu okladu”, argument koji sugerira korisnost vjerovanja u Boga. Blaise Pascal tumači kako je isplativije vjerovati u Boga (“okladiti se u Njegovo postojanje”) iako postoji mogućnost da ne postoji, nego ne vjerovati u tog istog Boga i riskirati gubitak beskonačnog blaženstva u slučaju da On postoji. Ma sve ok. Pa naveli smo već prije da bi u slučaju, kad se ne radi o iskrenom vjerovanju, to bio oportunizam. Ja i ne tvrdim da treba u nešto vjerovati samo zato jer bi to bilo mudro, već samo kažem da je mudrije vjerovati u nešto što bi moglo biti točno, u odnosu na nešto što ne bi bilo točno, nevažno radi li se o Bogu ili nečem drugom.

Ateistova oklada glasi:

„Najbolje je živjeti puni život i pokušati učiniti ovaj svijet u kojem postojimo što je moguće boljim, neovisno o tome vjerujemo li u Boga ili ne vjerujemo. Ako Bog ne postoji, ne gubimo ništa, a

ostati ćemo upamćeni po dobroti od onih koji ostaju iza nas. Ako postoji Bog koji je dobar, tada ćemo biti suđeni po svojim zaslugama, a ne po činjenici vjerujemo li u Njega ili ne.“

Kada uporedimo ove dvije oklade, postavljamo sebi pitanje postojanja na ovoj planeti i vječite tajne ljudskog bitisanja. Ali, ovo su samo globalne postavke vezane za vjerovanje u Boga i ne daju pravu argumentaciju koja bi nas ili motivirala ili potpuno udaljila od ideje vjerovanja u jednoga Boga. I nije važno da li je stav onoga koji o Bogu razmišlja ili koji se pokušava opravdati zašto ne vjeruje, i zašto ga to ne interesira, i zašto uopšte i ne pomišlja, niti da li je on ateist ili nihilist, teist ili agnostik. U romanu Derviš i smrt, glavni junak se muči i bori više sa svojom savješću, s Bogom, s moralom, nego s ljudima oko sebe, a svjestan je da „svaki je čovjek na gubitku osim ako ne nađe spas u ljubavi” i da li je istina da su blizu Bogu oni koji ga niječu.

Tako u suštini svaki Jevrej vjernik razgovara i obašnjava se sa Bogom. Nema toga ni u hrišćanstvu ni u islamu. Jevrejski Bog je ipak nešto bliži svom narodu koji ima pravo da mu se obraća, jer mi smo sa Njim sklopili savez-Brit. Na osnovu toga saveza vjerujemo da je On jedini, bestjelesni, vječni. Vjerujemo da smo samo mi dobili Toru koja je nepromjenjiva i da nam je Mojsije prorok koji nas je uveo u tu vjeru i da niti jedan prorok ne može biti veći i značajniji od njega. Vjerujemo da će Elijahu hanavi (prorok Elijahu) dovesti Mesiju i da će svi koji su na ovom svijetu bili dobri dobiti priliku da u tom novom Kraljevstvu žive dugo i sretno.

Tako Jevreji grade svoj identitet na vjerovanju u jednoga Boga i na pravilima života koji su postavili da bi mogli održati tu vjeru. Ne radi se tu o poštivanju jedne dogme, odnosno o dogmatiziranju jevrejske

religije, već prosto o uspostavljanju jednog sistema vjerovanja u kojem je Šabat vrhovna institucija, vrhovni i najvažniji događaj kojem se predajemo i kroz koji dokazujemo svoju vjeru u Boga, u njegovu dobrotu i snagu. Šabat ne napuštaju Jevreji ni kada im je najteže – u doba pogroma, genocida, istjerivanja... Šabat se ljubomorno čuva. Poslije 500 godina u Španiji jedan je čovjek jednom pitao jednog rabina da mu objasni zašto on i njegova porodica već stotinama godina petkom uveče, u podrumu, tajno pale dvije svijeće. Čuvali su Šabat kao svetinju, tajno da ih ne bi čuvari inkvizicije otkrili. Vremenom je to prestao biti Šabat, ali je ostalo nešto sveto i veličanstveno – Šabat.

Kada su Rimljani razrušili Drugi hram i Jerusalem i protjerali Jevreje iz njihove domovine, raselivši ih po čitavom Rimskom carstvu, mislili su da kada više ne bude Jerusalema, kada mu promijene ime, da će vremenom nestati i Jevreja. Šta je to održalo jevrejski narod, kako su uspjeli da spase svoju jedinstvenu vjeru, da se tako uporno i riskantno drže Tore? Da li je razlog bio u istinskom vjerovanju ili su se zahvaljujući svojoj radoznalosti uspjeli oduprijeti i stvoriti najprije Talmud, a poslije i komentare na njega, pa još učenje Majmonidesa i uspjeli su sačuvati svoju vjeru.

Ni protjerivanje iz Španije, ni pogromi u Rusiji, Njemačkoj i progoni iz drugih evropskih zemalja nisu mogli da slome tu snažnu volju, to, slobodno možemo reći, opsesiju koja ih je držala hiljadama godina zajedno.

Kako su uspjeli?

Da nije bilo Šabata, te molitve koja ih je obavezivala svakoga petka da uđu u jedan poseban trans i snagom sinergije održe jedinstvenost zajednice, teško da bi danas mogli govoriti o jevrejskoj religiji kao jednoj o četiri najveće monoteističke religije. O njoj bi sigurno govorili kao o istorijskoj kategoriji.

Očuvati Šabat, dakle, prevashodna je dužnost svakog Jevreja, ne samo zato što su to radili naši preci hiljadama godina, već zato što tako održavamo jedinstvenost zajednice, zajednički duh i poštovanje tradicije i vjere naših predaka. To je najmanje što jedan Jevrej može učiniti: petkom uveče prisustvovati zajedničkoj molitvi.

Eli Tauber

KAKO SU SEFARDI DONIJELI U BOSNU PROIZVODNJU SIRA KAČKAVALJA

Do dolaska Sefarda u Bosnu nije bila poznata proizvodnja sira kačkavalja.

Istražio i priredio: Eli Tauber

Španjolski (jevrejski) sir kaškaval (keškeval) sirio se u Bosni sve do Drugog svjetskog rata. Pojedine jevrejske porodice bavile su se tom proizvodnjom kao zanatom. Radi toga su u sezoni odlazile u planine, gdje su kupovale od seljaka mlijeko i sirile kaškaval. Postupak se provodio uz najveću čistoću s pridržavanjem tradicionalnih običaja, koji potiču iz starih vjerskih propisa.

Postoji zapisan način sirenja kaškavala, koji se provodio u jednoj sarajevskoj obitelji u toku nekoliko generacija od 1840 - 1941 godine: *Podsiranje se vršilo u bakrenim kotlovima, u starije doba domaćim sirilom, a u novije kupovnim. Nakon grušanja mlijeka gruševina se razbijala i miješala sve dok ne bi postala žitkog, jednoličnog izgleda. Poslije toga sadržina kotla se ostavljala nekoliko minuta radi taloženja. Staložena gruda se cijedila kroz platneno cjedilo, a surutka se odvajala u drvenu kacu...*

Ovo potvrđuje i Laura Papo Bohoreta u svojoj knjizi „Sefardska žena u Bosni“: “Već od prvih proljetnih dana jevrejske žene bi išle na najveće planine kao što su Treskavica i Bjelašnica. Tu su se miješale sa seljacima koji su ih poštovali jer su bile čestite i poštene. Skupljale su mlijeko i pravile su sir, koji se može mjeriti sa najboljim švajcarskim sirom, samo što ga sa tehničke strane nisu znale sačuvati za zimu.”

A u sarajevskim sidžilima iz 1819. godine možemo pronaći još jedan evidentan dokaz da su se

Sedardi ozbiljno bavili proizvodnjom kačkavalja: *Dozvola kojom se na prijedlog zanatlijskih čehaja i glavnog telala dozvoljava Jevreju Šećerdžiji Avramu da izrađuje sir kačkavalj od vlastitih 150 grla ovaca koje drži na ispaši Kalajdžija Osman baša u džematu Mokro; Kadija je izdao potvrdu (murasela) da Jehudija Menahem može kupiti mlijeko za pravljenje kačkavalja u džematu Rakova noga; Murasela da*

Jehudija Jakov može otkupiti mlijeko od Ibrahima kasanbaše koje se dobija od 300 ovaca za pravljenje kačkavalja.

U već navedenom rukopisu Laura Papo Bohoreta navodi: „I danas se sreću pojedine porodice koje nastavljaju ovaj posao“. To potvrđuju i oglasi koji su objavljeni u listu „Jevrejski glas“ koji pozivaju svoje sunarodnjake da mogu da nabave svježi kačkavalj.

Novi naslovi u biblioteci

Pripremila: Gordana Girt

U posljednjem periodu biblioteka je dobila nekoliko knjiga. Gordana Girt je poklonila biblioteci sljedeće naslove:

**“Mali zloduh”,
Fjodor Sologoub**

R u s k i pisac Fjodor Sologoub bio je početkom 20-og vijeka jedan od najcjenjenijih nastavljača tradicije ruskog realističkog romana. Kao pjesnik pripadao je grupi simbolista. Pisao je i pripovijetke i drame, ali je najveću popularnost stekao romanom “Mali zloduh”. Po antijunaku tog romana, moralno izopačenom provincijskom srednjoškolskom profesoru Peredonovu, nastao je u tadašnjoj Rusiji pogrdan izraz “peredonovština”. Nema sumnje da je “Mali zloduh” i danas po mnogo čemu zanimljiv društveni roman.

velikih svjetskih slikara.

Predgovor knjizi je napisao Momo Kapor.

**“Ragtime”,
E.L. Doctorow**

Kad se ova knjiga pojavila 1975. u SAD, izazvala je na početku zbuđenost, a onda oduševljenje koje je prilično dugo potrajalo. U njoj se

isprepliću dokumentarnost i fikcija, a pojavljuju se, između ostalih, Henry Ford, Harry Houdini, Emma Goldman, J.P. Morgan, Sigmund Freud, Theodor Dreiser itd. Miloš Forman snimio je po njoj istoimeni film.

**“Putovanje u Jaroslaw”,
Rolf Schneider**

U romanu je riječ o simpatičnoj osamnaestogodišnjakinji Gittie, koja donekle podsjeća na Kaporovu junakinju iz “Beležaka jedne Ane”.

**“Dick Cavett”,
Dick Cavett**

Dick Cavett je 70-ih godina bio veoma popularan TV voditelj. Tu svestranu ličnost šou-biznisa imamo priliku bolje upoznati u ovoj duhovitoj knjizi koju je napisao sam Cavett, pretežno u formi razgovora sa svojim prijateljem i kolegom Christoferom Porterfieldom. dakako da tu nije samo riječ o Cavettu nego i o mnogim drugim poznatim i zanimljivim ličnostima i o TV mediju uopšteno. Usput Cavett otkriva i mnoge nepoznate detalje o svojim TV razgovorima i sagovornicima.

**“Hodoljublja”,
Zuko Džumhur**

Iako je godinama bio na glasu kao vrstan i duhovit karikaturista, Zuko Džumhur je najveću popularnost stekao 80-ih godina serijom TV putopisa “Hodoljublja” u kojima hoda, piše i govori. Plod tog njegovog rada je i ova knjiga putopisa iz Španije i Francuske, u kojoj se Zuko ponajviše kreće tragom

Zavirili smo za vas ponovo u Cickovu tajnu tekicu u kojoj zapisuje i čuva svoje odlične recepte.

**BOJUS DI GUEVU
(peretak)**

Sastav: Jaja, brašno, ulje

Izvagati jaja. Iste težine trebaju biti jaja, brašno, i ulje. Jaja ulupati ili miksati, dodati ulje, pa postepeno brašno. Kad masa bude glatka napraviti valjuške. Od valjušaka napraviti krugove. Staviti u pleh i u zagrijanu rernu peći na temperaturu oko 200°C.

**PASTELIKAS DE
PESAH**

Sastav:

1.) Tijesto za BOJUS DI GUEVU

2.) Fil: faširano meso, luk, biber, vegeta, prezla, voda

Isjeckani luk i meso prepržiti, dodati vegetu, biber, vodu, i prezlu. Tijesto razviti, čašom praviti male okrugle jufke. Jufkicu staviti u udubljenje u plehu za muffine, staviti fil i pokriti sa drugom jufkom. Peći u zagrijanoj rerni na 200°C.

NAMJENA PRILOGA / IME I PREZIME	POVOD ZA PRILOG	IZNOS PRILOGA
SOCIJALNA KOMISIJA		
MANUŠEV BORIS, LIDIJA i SONJA	povodom 7. godišnjice od smrti naše drage Loti Altarac Manušev	100 KM
NASTIĆ NIKOLA	uspomena na moju sestru Nastić Grgić Veru	50 KM
BARARON JAŠA, SONJA i IGOR	sjećanje na Heniku Hanu Kabiljo, Izidora Kabilja, Rifku Rikicu Šlozberg i Avrama Bararona	200 EURA
PORODICA UNGAR		50 KM
VJERSKA KOMISIJA CADIK DANON		
NADA LEVI S DJECOM	u povodu 30. godišnjice od smrti supruga i oca Levi Rafaela	50 KM
JEVREJSKA OPŠTINA		
NIKOLIĆ DANILO	povodom godišnjice smrti majke Nikolić Donke	50 KM
ARSLANAGIĆ MELIHA i INSANIĆ NADŽA	sjećanje na našu dragu mamu i tatu	100 KM

IN MEMORIAM

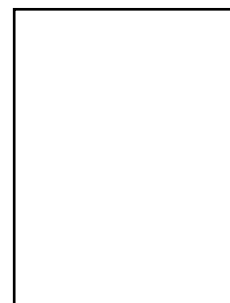
SIMON PANTNER

26.08.1990. - 01.04.2014.

זיכרונו לברכה

Exp.

Jevrejska zajednica
Bosne i Hercegovine
71000 Sarajevo
Hamdije Kreševljakovića 59

U Barceloni 29. novembra 2013. godine Romina i Relja Ferušić, sretni roditelji, su dobili sina Noama; Lidija i Edgar Ferušić prvo unuče, dok su Greta Ferušić i Borivoje Manušev dobili praunuka.

Mazal tov